

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 10 maja 2016 roku

Powodowie P. W. (1), S. C. i T. A. (1) - prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą (...) spółka cywilna z siedzibą w L., pozwem wniesionym dnia 14 września 2015 r. (data stempla pocztowego) wnieśli o zasądzenie solidarnie od pozwanych (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej z siedzibą w R., (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w M. i Z. P. kwoty 2 555,20 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 28 maja 2015 r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu wskazano, że (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowa z siedzibą w R. posiadała wobec powodów zobowiązanie na łączną kwotę 21 358,72 zł – wynikające z niezapłaconych faktur VAT. W celu wyegzekwowania należności powodowie zwrócili się do Kancelarii (...) Spółki komandytowej z prośbą o windykację i ściąganie należności z dłużnika, w konsekwencji czego w dniu 23 maja 2015 r. została zawarta między stronami umowa zlecenia, zgodnie z którą prowizja od odzyskanych kwot od dłużnika w toku postępowania windykacyjnego i sądowego wyniosła 9 %. Następnie w dniu 4 maja 2015 r. Kancelaria (...) k. złożyła pozew przeciwko pozwany o zapłatę, a w dniu 27 maja 2015 r. Sad Rejonowy dla m.st. W. XV wydział Gospodarczy wydał nakaz zapłaty. Ostatecznie w dniu 27 lipca 2015 r. pozwany (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa z siedzibą w R. uiszczył na rzecz powodów należności wynikające z nakazu zapłaty z dnia 27 maja 2015 r. W związku z odzyskaniem należności objętej umową zlecenia z dnia 23 marca 2015 r. Kancelaria (...) wystawiła powodom fakturę VAT (...) na łączną kwotę 2 555,20 zł. Dochodzona pozwem kwota stanowi zatem rekompensatę za koszty odzyskiwania należności z tytułu opóźnieniem w zapłacie transakcji handlowej na podstawie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych z dnia 8 marca 2013 r.

Pismem z dnia 9 października 2015 r. powodowie cofnęli pozew w stosunku do Z. P.. Postanowieniem z dnia 30 października 2015 r. tut. Sąd umorzył postępowanie w stosunku do Z. P..

Pozwani (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa z siedzibą w R., (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w M. w odpowiedzi na pozew wnieśli o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powodów na rzecz pozwanych kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwani w uzasadnieniu swego stanowiska podnieśli, że kwota kosztów odzyskiwania należności nie powinna przekraczać kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów pomocy pranej dzielonej przez radcę prawnego z urzędu, tj. 2 400 zł. Ponadto, ustalając wysokość kosztów odzyskiwania należności, winno się wziąć pod uwagę rodzaj i stopień zawłości sprawy oraz wymagany nakład pracy pełnomocnika. Tymczasem powodowie otrzymali już od pozwanego kwotę 2 400 tytułem kosztów postępowania sądowego w przedmiotowej sprawie. Tym samym należy uznać, że żądanie powodów zapłaty dodatkowo kwoty 2555,20 zł nie spełnia warunków „rozsądnej rekompensaty”, bowiem łączna suma żądanych przez powodów kosztów przewyższa dwukrotnie przewidziane przez ustawodawcę koszty sądowe. Pozwani wskazali ponadto, że nakład pracy i trudności przedmiotowej sprawy nie uzasadniają żądania zasądzenia dodatkowych kosztów, bowiem czynności Kancelarii (...) sprowadziły się w przedmiotowej sprawie do złożenia pozwu o zapłatę należności wynikającej z czterech faktur, przy niekwestionowanym przez pozwanego i jednocześnie nieskomplikowanym stanie faktycznym, w wyniku czego pozwany uregulował należność po doręczeniu wydanego nakazu zapłaty. Pozwani podnieśli ponadto, że powodowie jako płatnicy VAT uprawnieni byli do odliczenia podatku, a więc kwota VAT nie stanowiła dla nich realnej kwoty kosztów odzyskiwania należności. Wskazano również, że wierzyciel w niniejszej sprawie skorzystał z innych środków ochrony prawnej przysługującej mu tytułem opóźnienia w płatnościach, jaką było żądanie zasądzenia odsetek ustawowych. Tym samym korzystanie przez powodów z dodatkowego instrumentu prawnego, pomimo iż interes powodów został zaspokojony przez uzyskanie zapłaty kosztów postępowania oraz odsetek ustawowych, godzi w społeczno-gospodarcze przeznaczenie tego prawa.

Na rozprawie w dniu 19 kwietnia 2016 r. pełnomocnik powodów sprecyzował, że wnosi o zasądzenie odsetek od daty 28 sierpnia 2015 r., czyli od upływu 7 dni od daty otrzymania noty odsetkowej – jak w pozwie sporządzonym na urzędowym formularzu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

S. C., P. W. (1) i T. A. (1) prowadzą działalność gospodarczą pod nazwą (...) spółka cywilna z siedzibą w L. (okoliczność bezsporna, wydruki z (...) k. 11-13).

Powodowie w ramach prowadzonej przez nich działalności gospodarczej zawarli w dniu 23 marca 2015 r. z Kancelarię (...) Spółką Komandytowa z siedzibą we W. umowę zlecenia, przedmiotem której była windykacja polubowna, reprezentacja procesowa oraz postępowanie egzekucyjne dot. wierzytelności (...) sp. z o.o. sp. k. z siedzibą w R.. Zgodnie z § 8 pkt 8 zleceniodawca zobowiązał się zapłacić na rzecz Kancelarii prowizję w wysokości określonej w Cenniku (9%) od każdej kwoty, o jaką zmniejszyła się wierzytelność. Zgodnie z Cennikiem zleceniodawca był zobowiązany również do uiszczenia opłaty za skierowanie sprawy do postępowania sądowego w kwocie 2400 zł, opłaty za kierowanie sprawy do postępowania egzekucyjnego 150 zł oraz za uczestnictwo w każdej rozprawie – 250 zł (umowa zlecenia k. 27-29, cennik k.31).

Kancelaria (...) sp. k. z siedzibą we W. wniosła w dniu 4 maja 2014 r. w imieniu powodów pozew przeciwko (...) Sp. z o.o. sp. k. w R. o zapłatę kwoty 21 358,72 zł wraz z odsetkami ustawowymi od kwoty 9 575,43 zł od dnia 11 października 2014 r. do dnia zapłaty, od kwoty 5 551,61 zł od dnia 10 października 2014 r. do dnia zapłaty, od kwoty 2 772,30 od dnia 15 sierpnia 2014 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3 459,38 od dnia 18 lipca 2014 r. do dnia zapłaty oraz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Do pozwu dołączono cztery faktury VAT o nr: (...) (pозew k.32-35 – wraz z potwierdzeniem nadania k.36, faktury VAT k. 44-47)

W dniu 27 maja 2015 r. Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy w W. w sprawie osygn. akt XV GNc 2952/15 z powództwa P. W. (2), S. C., T. A. (2) przeciwko (...) sp. z o.o. sp. k. z siedzibą w R. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym nakazał pozwanemu, aby uiścił na rzecz powodów solidarnie kwotę 21 358,72 zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od kwoty 9 575,43 zł od dnia 11 października 2014 r. do dnia zapłaty, od kwoty 5 551,61 zł od dnia 10 października 2014 r. do dnia zapłaty, od kwoty 2 772,30 od dnia 15 sierpnia 2014 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3 459,38 od dnia 18 lipca 2014 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 2 684 zł tytułem kosztów procesu, w tym kwotę 2 400 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego (nakaz zapłaty k. 38).

(...) sp. z o.o. sp. k. z siedzibą w R. uiściła w dniu 27 lipca 2015 r. na rzecz powodów kwotę 25 766,31 zł tytułem należności głównej wraz z odsetkami i kosztami sądowym w sprawie o sygn. akt XV GNc 2952/15 (potwierdzenie przelewu k. 40).

W dniu 31 lipca 2015 r. Kancelaria (...) z siedzibą we W. wystawiła powodom fakturę VAT nr (...) na łączną kwotę 2 555,20 zł, płatną do 10 sierpnia 2015 r. tytułem prowizji od odzyskanych kwot (faktura VAT (...) k.41).

Powodowie uiścili na rzecz Kancelarii (...) z siedzibą we W. w dniu 10 sierpnia 2015 r. kwotę 2 555,20 zł za fakturę VAT nr (...) (potwierdzenie przelewu k. 42).

W dniu 17 sierpnia 2015 r. powodowie w ramach prowadzonej przez siebie działalności wystawili Notę Księgową o nr (...) r. obciążającą (...) Sp. z o.o. sp. k. poniesionymi kosztami windykacji zadłużenia na podstawie ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych w kwocie 2 555,20 zł, wzywając (...) sp. z o.o. sp. k. z siedzibą w R. oraz (...) sp. z o.o. w M. do zapłaty wskazanej kwoty w terminie 7 dni od daty otrzymania (nota księgowa k. 43, wezwania do zapłaty k.48-49, 52-53).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o przywołane wyżej dowody z dokumentów, bowiem żadna ze stron nie kwestionowała ich prawdziwości, a Sąd, analizując zebrany w sprawie materiał dowodowy, nie dopatrył się okoliczności mogących skutkować powstaniem wątpliwości co do ich autentyczności.

W istocie stan faktyczny nie był w niniejszej sprawie sporny, zaś osią sporu były jedynie zagadnienia stricte prawne, tj. czy okoliczności faktyczne niniejszej sprawy mogą stanowić podstawę do domagania się przez powodów rekompensaty przewidzianej treścią Ustawy z 8 marca 2013r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz.U. z dnia 28 marca 2013r., poz.403). Kwestia ta – jako że sprowadza się do analizy prawnej – będzie stanowić przedmiot dalszych rozważań.

Sąd zważył, co następuje:

Powodowie w niniejszej sprawie domagali się zasądzenia od pozwanych zwrotu kosztów odzyskiwania należności poniesionych z tytułu opóźnień w zapłacie w transakcji handlowej na podstawie ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

Na wstępie wypada zauważyć, że poza sporem w niniejszej sprawie pozostawało, że strony są przedsiębiorcami w rozumieniu art. 4 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej oraz że zobowiązany, tj. (...) Sp. z o.o. sp. k. w R., wykonał swoje zobowiązanie wobec powodów wynikające z transakcji handlowych po upływie terminu zapłaty.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych – w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia transakcji handlowych między stronami - wierzycielowi, od dnia nabycia uprawnienia do odsetek, o którym mowa w art. 7 ust. 1 lub art. 8 ust. 1 bez wzywania, przysługuje od dłużnika z tytułu rekompensaty za koszty odzyskiwania należności równowartość kwoty 40 euro przeliczonych na złote według średniego kursu Euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym świadczenie stało się wymagalne. Zgodnie z ust. 2 w/w przepisu w przypadku, gdy koszty odzyskiwania należności poniesione z tytułu opóźnień w zapłacie transakcji handlowej przekroczą kwotę, o której mowa w ust. 1 wierzycielowi przysługuje zwrot tych kosztów, w tym zwrot kosztów postępowania sądowego pomniejszonych o tę kwotę.

Wydawać by się mogło, i takie stanowisko przyjęli powodowie w niniejszej sprawie, że art. 10 ust. 2 ustawy stanowi o wszelkich kosztach windykacji, przekraczających kwotę określoną w ust. 1, bez możliwości jej kwestionowania przez dłużnika. W takim wypadku wystarczającym byłoby jedynie, aby powodowie wykazali fakt poniesienia kosztów, niezależnie od konkretnego stanu faktycznego i potrzeb wszczęcia windykacji wierzytelności, a także od zakresu czynności windykacyjnych. Niepodobna zgodzić się z takim stanowiskiem.

Nie można tracić z pola widzenia okoliczności, że przywołany wyżej przepis stanowi implementację Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/UE z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych (Dz. U.UE L z dnia 23 lutego 2011 r.). Potrzebę zwrotu kosztów windykacji uzasadniano koniecznością uczciwej rekompensaty za ponoszone przez wierzycieli koszty odzyskiwania należności w związku z opóźnieniami w płatnościach, aby zniechęcić do opóźnień w płatnościach. Koszty odzyskiwania należności powinny obejmować również odzyskiwanie kosztów administracyjnych oraz rekompensatę za koszty wewnętrzne poniesione z powodu opóźnień w płatnościach, w odniesieniu do których niniejsza dyrektywa powinna przewidzieć stałą minimalną kwotę, którą można połączyć z odsetkami za opóźnienia w płatnościach. Rekompensata w postaci stałej kwoty powinna mieć na celu ograniczenie kosztów administracyjnych i wewnętrznych związanych z odzyskiwaniem należności. Rekompensata za koszty odzyskiwania należności powinna zostać ustalona bez naruszania przepisów prawa krajowego, zgodnie z którymi sąd krajowy może przyznać wierzycielowi rekompensatę za każdą dodatkową szkodę powstałą w związku z opóźnieniem w płatnościach dłużnika (pkt. 18 Dyrektywy).

Przy czym poza wszelką wątpliwością pozostaje, iż rolą implementacji prawa unijnego jest rzeczywiste wprowadzenie w życie postanowień przyjętych na szczeblu unijnym do krajowych porządków prawnych przy uwzględnieniu jego specyfiki. Zasadniczą formą implementacji dyrektywy jest ustawa, przy czym niezależnie od wymogu wykładni prawa krajowego zgodnej z dyrektywą transpozycja (implementacja) dyrektywy w prawie krajowym musi być na tyle precyzyjna, aby nie było konieczne sięganie do samej dyrektywy przy stosowaniu aktów prawa krajowego.

Tymczasem ustawa o terminach zapłaty w transakcjach handlowych z dnia 8 marca 2013 r. zawiera niewątpliwie lakoniczne, nieprecyzyjne i niejednoznaczne zapisy w części dotyczącej rekompensaty za koszty odzyskiwania przez wierzyciela należności (art. 10 ust. 2 w/w ustawy). Wobec tego w ocenie Sądu zachodzi konieczność sięgnięcia do zapisów samej dyrektywy tj. do art. 6 ust. 3. Dyrektywy, zgodnie z którym oprócz stałej kwoty, o której mowa w ust. 1, wierzyciel jest uprawniony do uzyskania od dłużnika rozsądnej rekompensaty za wszelkie koszty odzyskiwania należności przekraczające tę stałą kwotę, poniesione z powodu opóźnień w płatnościach dłużnika. Mogłoby to obejmować koszty poniesione między innymi w związku ze skorzystaniem z usług prawnika lub firmy windykacyjnej.

Polski ustawodawca, wdrażając art. 6 ust. 3 Dyrektywy pominął w art. 10 ust. 2 cytowanej ustawy, iż za poniesione wyższe koszty odzyskania należności przysługuje powodowi jedynie „rozsądna rekompensata”. Zmiana ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, obowiązująca od 1 stycznia 2016 r. , w art. 10 ust. zdaje się już lepiej odzwierciedlać cel implementowanej Dyrektywy, zgodnie bowiem z brzmieniem tego przepisu: „oprócz kwoty, o której mowa w ust. 1, wierzycielowi przysługuje również zwrot, w uzasadnionej wysokości, poniesionych kosztów odzyskiwania należności przewyższających tę kwotę”.

Niezależnie od powyższego, w ocenie Sądu wykładnia art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych w świetle implementowanej dyrektywy winna uwzględniać z jednej strony potrzebę ochrony wierzyciela, który ma prawo sięgnąć po środki windykacyjne w razie opóźnienia w wykonaniu wymagalnego zobowiązania. Z drugiej strony nie można stracić z pola widzenia potrzeby ochrony dłużnika przed takimi działaniami wierzyciela, które prowadziłyby do nadmiernego i nieuzasadnionego okolicznościami sprawy wzrostu zadłużenia z tytułu kosztów windykacji. Nie może przecież ująć uwadze, że wierzycielowi przysługują także i inne środki ochrony prawnej w razie niewykonywania przez dłużnika zobowiązania. Po pierwsze, w myśl art. 481 § 1 k.c. wierzycielowi przysługują odsetki za opóźnienie, nawet wtedy, gdyby nie poniósł szkody. Po drugie, jeżeli dłużnik nie spełnił świadczenia na skutek zwłoki wierzycielowi przysługuje roszczenie odszkodowawcze (art. 477 § 1 k.c.). Po trzecie wreszcie, powodowi w toku postępowania sądowego przysługuje również zwrot kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia swoich praw, w tym kosztów zastępstwa procesowego, w przypadku korzystania z pomocy pełnomocnika profesjonalnego (art. 99 § 3 k.p.c.). Wysokość kosztów windykacji podlegających zwrotowi na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy winna więc uwzględniać interesy obu stron.

Sąd nie podziela stanowiska pozwanego, jakoby koszty odzyskiwania należności regulowane przez art. 10 ust. 2 przywołanej wyżej ustawy nie mogły być wyższe niż ewentualne koszty postępowania sądowego. Powyższa interpretacja stoi w sprzeczności z implementowaną Dyrektywą. Można sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której nakład pracy, postawa dłużnika, zawiłość sprawy sprawią, że rozsądna rekompensata kosztów będzie istotnie przekraczać wysokość wynagrodzenia przewidzianego przez Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokatów czy radców prawnych. Mało tego, taka wykładnia w praktyce prowadziłaby do konieczności uznania art 10. ust 2 za „przepis pusty” w sytuacji wszczęcia postępowania sądowego (co notabene stanowi spory odsetek sposobów odzyskiwania długu przez przedsiębiorców w transakcjach handlowych), bowiem jego stosowanie byłoby wyłączone w przypadku zasądzenia kosztów sądowych. Niemniej, oceniając żądanie zwrotu kosztów odzyskiwania należności poniesionych z tytułu opóźnień w zapłacie w transakcji handlowej, nie można bynajmniej pominąć faktu uiszczenia kosztów sądowych, bowiem niewątpliwie rekompensują wierzycielowi w pewnym zakresie koszty windykacji, a w szczególności koszty pomocy prawnej, z drugiej strony stanowią istotną sankcję dla dłużnika.

Powyższe konstatacje prowadzą do wniosku, że o wysokości kosztów windykacji, które ma ponieść dłużnik, powinny rozstrzygać okoliczności konkretnej sprawy, a nie a priori ustanowione reguły pomiędzy wierzycielem, a windykatorem, ani też sztywne stawki wynagrodzenia za zastępstwo procesowe w sprawie. Badając zakres rozsądnej rekompensaty, należy w ocenie Sądu wziąć pod uwagę przede wszystkim rodzaj i stopień zawiłości sprawy, wymagany nakład pracy, w tym rozmiar i czas czynności związanych z działaniami windykacyjnymi, zarówno na etapie postępowania przedsądowego i pozasądowego, jak również rozpoznawczego, klauzulowego i w końcu egzekucyjnego. Przy czym to do powoda należy udowodnienie, że jego roszczenie spełnia wskazaną przesłankę

„rozsądnej rekompensaty” w odniesieniu do nakładu pracy i trudności sprawy. Mają tu bowiem zastosowanie ogólne zasady dotyczące rozkładu ciężaru dowodu na mocy art. 6 k.c i art. 232 k.p.c.

Tymczasem w niniejszej sprawie rola windykatorka sprowadziła się jedynie do sporządzenia 4,5-stronicowego pozwu, obejmującego należność wyszczególnioną w czterech fakturach VAT, w konsekwencji czego Sąd wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, a dłużnik, nie wnosząc sprzeciwu, dobrowolnie spłacił zadłużenie w całości. Powodowie nie wykazali przy tym, by – prócz sporządzenia wezwania do zapłaty oraz pozwu - podejmowali inne, dodatkowe, pracochłonne czynności, uzasadniające przykazanie dodatkowych kosztów. Nie można również tracić z pola widzenia, że dłużnik uiścił już na rzecz powodów sumę 2 400 zł, obejmująca koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu sądowymi, co z pewnością zrekompensowało w wystarczający sposób wszystkie czynności związane z przygotowaniem pozwu. Samo orzeczenie wydane zostało na posiedzeniu niejawnym bez udziału stron, a zatem nie wymagało żadnej aktywności od strony powodowej. W świetle powyższych okoliczności zdaniem Sądu orzekającego powodom nie należą się jakiegokolwiek inne koszty niż te już zasądzone w toku postępowania sądowego. Kwota 2 400 zł w całości wyczerpuje należne powodom koszty windykacji, przy uwzględnieniu jednocześnie nakładu pracy oraz trudności sprawy, a żądanie zasądzenia dodatkowej sumy 2 555,20 zł nie wydaje się stanowić „rozsądnej rekompensaty” w rozumieniu cytowanej wyżej Dyrektywy. Nadto stanowiłoby pokrzywdzenie dłużników, którzy nie wdali się w spór i uiścili dobrowolnie zasądzoną nakazem zapłaty należność. Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia pozostaje również okoliczność podnoszona przez pełnomocnika powodów, iż zgodnie z nowymi przepisami minimalne wynagrodzenie pełnomocnika procesowego przy tej wartości przedmiotu sporu wynosi 4 800 zł, bowiem jak już zostało zaakcentowane, o wysokości kosztów przysługujących wierzycielowi w oparciu o art. 10 ust 2 ustawy nie decydują sztywne progi wynagrodzenia zastępstwa procesowego, a okoliczności konkretnej sprawy, a te nie uzasadniają zasądzenia na rzecz powodów dodatkowej kwoty.

Kierując się przedstawioną argumentacją oraz przywołanymi regulacjami prawnymi, powództwo w niniejszej sprawie należało oddalić, o czym Sąd orzekł w pkt I tenoru wyroku. O kosztach postępowania orzeczono zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c., stwierdzającą, iż strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony, a zatem koszty procesu – Sąd w pkt II wyroku zasądził od powodów na rzecz pozwanych kwotę 617 zł, w tym opłatę za czynności radcy prawnego w kwocie 600 zł, zgodnie z § 6 pkt 3 w zw. z § 2 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2013r., poz. 490 z późniejszymi zmianami) oraz opłatę skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

SSR Magdalena Hemerling